

פ ר ט י כ ל מס. 0/ג

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט שהתקיימה
ביום ב', י"ד בסיון תשי"א (18.6.51)
בשעה 11.00.

נוכחים:

חברי הוועדה:

נ. ניר - היו"ר
ב. אזניה
ע. אסף
ס. בגין
ס. בן-עמי
י. בר-יהודה
ד. בר-רב-האי
ג.צ. דינבורג
י. הררי
י. כסה
א. לנקין
י. קליבנוב
ח. רובין
א. תבורי

מוזמנים:

ח. כהן - היועץ המשפטי
ח. צדוק - מטעם משרד המשפטים
מר הנגבי - מטעם משרד המשפטים
מר זילביגר - מטעם משרד המשפטים

סדר-היום:

א. חוק הבחירות לכנסת השניה (תיקון מס. 3).
ב. חוק הבחירות לכנסת השניה (תיקון מס. 4).
ג. חוקי ההגנה.

שב/רב

היו"ר נ. ניר:

פותח את הישיבה.

ראיתם פסדר-היום שקבלתם, כי עלינו להחליט בדבר התיקון מס. 3 לחוק הבחירות לכנסת השניה, ואחר-כך עלינו לעבור לחוקי הגנה. אך בינתיים יש בידי מכתב מיושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית, שאקרא אותו בפניכם: "מר זילביגר, ממשרד המשפטים, ימסור הצעת תיקון לחוק הבחירות לכנסת השניה. ההצעה מוצעת על יסוד החלטת פה-אחד של חברי ועדת הבחירות המרכזית. אני מבקש לראות את הענין כדבר דחוף ולהביא לדיון לוועדת החוקה ככל המוקדם". חתום י. אולשן. לאחר שנגמור את תיקון מס. 3 נשמע את מר זילביגר.

נוסף לכך עלי להביא לידיעתכם מכתב שקבלתי משר התחבורה. לפני כשמונה חדשים הבאנו חוק לתיקון פקודת התעבורה. חוק זה היה קשור בעונשים לנהגים ובנתי-ספר לנהגים. אותה שעה היתה ועדת משנה שכמעט גמרה את עבודתה. ברגע האחרון בא שר התחבורה, מר רמז ז"ל, ובקש להוציא את המחצית החוק. אצלנו עמדה השאלה אם זהו חוק חדש. פנינו לוועדת הכנסת בקשר לכך והיא החליטה שזהו דבר חדש, וחוק זה צריך לעבור שנית את הקריאה הראשונה. שר התחבורה הקודם, מר רמז המנוח, הזניח את הענין, ועתה קבלתי מכתב משר התחבורה מר יוסף וזה לשובו: "בהמשך למכתב משרדי אליך מיום 11.4.51 הנני לבקשך בזה להעמיד את הצעת החוק הנ"ל על סדר-יומה של הוועדה בהקדם ולסיים את הדיון בו. החשה זו היא דחופה מאוד, הן לשם שיפור סדרי-הדיון בעבירות התעבורה בבתי-המשפט והן להסביר את עניני הוראות הנהגות". ועדת המשנה היתה מורכבת אז מארבעה חברים והם חברי הכנסת: בדר, וורהפטיג, לם ואנוכי. אני מביא דברים אלה לידיעתכם אם כי אפשר לקבל החלטה שאין מטפלים בכל זה. בשעתו עברנו על כל החוק. אני חושב שיש להמשיך ולקיים את ישיבות ועדת משנה זו, ואולי יכנס לוועדה חבר הכנסת בר-רב-האי במקום חבר הכנסת לם.

אנו עוברים לחוק הבחירות לכנסת השניה (תיקון

מס. 3).

בקשר עם הצעת החוק לתיקון פקודת התעבורה, החלטנו אותה שעה כי הממשלה, או משרד התחבורה רשאים להוריד בכל רגע את אשר הביאו.

י. הררי:

היו"ר נ. ניר:

זו היתה הכוונה. במקום חבר הכנסת בר-רב-האי בוועדת-המשנה

יהיה חבר הכנסת אזניה.

(קודא את חוק הבחירות לכנסת השניה)(תיקון מס. 3).

ד. בר-רב-האי:

אני רוצה להציע את תיקון מס. 3 בהתאם למה שאני חושב על כל הסעיף הזה. לדעתי, אין לעשות איסור גלובלי. אני מסכים לכך שאגב מילוי טופס, אין לעשות שום דבר אחר. אני רוצה שיהיה כתוב, שעובד מדינה, פקיד ואדם הבחירות המרכזית או האיזורית או פקיד ועדת-הקלפי, או פקיד במעברות או במחנות עולים, מסלא טופס בקשה ותו לא.

ה צ ב ע ה

- 4 - בעד הצעת חבר הכנסת בר-רב-האי
- 5 - נגד

ה ח ל ט ה

הצעת חבר הכנסת ד. בר-רב-האי - לא נתקבלה.

הסתייגות לחבר הכנסת בר-רב-האי.

שב/רב

היו"ר נ. ניר:

בשם עתה את בא-כח משרד המשפטים בקשר
לתיקון מס. 4.

מר זילבינר:

אני מדגיש בפתח דברי שאינני מייצג את
הממשלה ולא כל משרד ממסלתי. בוועדת
הבחירות המרכזית יושבים כמה מחברי הכנסת ושנים הם מסגניו של יושב-ראש
ועדת הבחירות המרכזית, אולי הם ייטיבו להסביר את התיקון. לפי מה
שנמסר לי נתעוררה בישיבת ועדת הבחירות המרכזית לפני כמה ימים בעיית כזו.
לפי סעיף 15 של החוק הוא קובע את המניין החוקי של וועדות הבחירות לפימניהן.
בין השאר נקבע שהשתתפותו של יושב-ראש ועדת הקלפי או סגנו דרושה כדי
שוועדת הקלפי תוכל לקיים ישיבות חוקיות. הובע החשש, כי ועדת הבחירות
המרכזית, כפי שנמסר לי לא הייתי נוכח שם, שלפי סעיף זה לא תוכל ועדת
הקלפי לפעול ביום הבחירות גופו בהעדר יושב ראש ועדת הקלפי או סגנו,
במקרה זה לא תוכלנה להעריך באותה תחנה הבחירות. כדי לקדם את פני הרעה
הזאת החליטה ועדת הבחירות המרכזית, "פה אחד להמליץ לכנסת בקשר לוועדות
הקלפי ביום ההצבעה שבמקרה שצריך לפתוח את הקלפי (או להחזיק אותה פקוחה)
ובמשך שעה היושב ראש והסגן אינם, או במהלך הבחירות לאחר שהקלפי נפתחה
נעדרו היושב ראש והסגן, אזי ועדת הקלפי תהיה פתוחה על-ידי יתר החברים,
או החברים ממשיכים בעבודה, והוועדה תחשב כחוקית. במקרה של שימוש בתיקון
זה, אזי זקן החברים ישמש יושב-ראש הוועדה עד שהיושב-ראש או סגנו". זהו
נוסח ההחלטה כלשונה. השתדלנו לתרגם אותה ללשון המשפטית המקובלת, ועתה
מדפיסים את הנוסח הסופי.

היו"ר נ. ניר:

יש לי רושם שאין התנגדות לתיקון זה?

מ. בגין:

אשר להצעת תיקון זו - אנו מבטלים בה כל
סייג. אולם יש לחשוב, כי יתכן ויעדרו
רוב חברי ועדת הקלפי, ואז אין מתקיימות שם בחירות.

היו"ר נ. ניר:

יש סייג בחוק. לפחות צריכים להיות נוכחים
שם, בוועדת הקלפי באי-כח של הסייעות.

מר זילבינר:

ועדת הקלפי לפס הרכבה, מיוצגים בה לפחות
באי-כח של הסייעות מסייעות הכנסת הראשונה.
אאאאאא התיקון איננו מחדש דבר לגבי מספר החברים, אלא הוא מוותר על
נוכחותם של יושב-ראש ועדת הקלפי וסגנו.

מ. בגין:

אני מקבל את ההסבר, ואני מוותר על ההצעה
שלי. אולם, יהיה הגיון רב יותר אם נחליט,
כי בהעדרם של יושב ראש ועדת הקלפי וסגנו, תבחר ועדת הקלפי יושב-ראש לזמן
העדרם של יושב-ראש ועדת הקלפי וסגנו, במקום להחליט על זקן החברים שימש
כיושב ראש הוועדה, כי לא תמיד הזקן שבחבורה הוא המתאים לתפקיד זה.

ד. בר-רב-האי:

ועדת הבחירות המרכזית רצתה למנוע ביום
הבחירות חיכוכים על-יד הקלפי. בישובים
חד-גוונים, היכן שוועדת הקלפי מורכבת משלושה חברים בלבד. לפי החוק הקיים
היום אם לא יבואו יושב-ראש הוועדה וסגנו, יוצא איפוא, שהנקודה מופקרת,
האם אין לקיים שם בחירות? אנו חשבנו שאפילו אם נמצא שם אחד מחברי ועדת
הקלפי, עליו לערוך את הבחירות, ודבר זה מתקבל פה-אחד, ועל האחד הזה
לקיים את חוקת הבחירות. אם וועדת הבחירות מורכבת מחמשה חברים ויושב-
ראש הוועדה וסגנו לא יבואו, ושלוש האחרים - יופיעו, הרי הזקן ביותר
ביניהם ימלא את תפקידו של יושב-ראש ועדת הקלפי.

י. בר-יהודה:

אני רואה חשיבות בתיקון זה רק מבחינה אחת,
כי אין להניח שגם יושב-ראש ועדת הקלפי
וגם סגנו לא יופיעו באופן טבעי, אלא רק במקרה אחד סאלף הם עלולים שלא

י. בר-יהודה:

הקלפי הוא איש תנועת החרות והשני - סגנו הוא ימני, והם אינם מופיעים. -
עין-חרוד אינה בוחרת. שניים אלה בטלחים שהם לא יקבלו שם אף קול אחד.
אבל אם הם ידעו שאי-בואם אינו משנה ולא כלום, ואם זה משנה, הרי זה
לרעתם, כי הוא לא יוכל לראות איך מתנהלות שם הבחירות, הם בודאי יופיעו.
זהו אחד התיקונים שלא השתמשו בהם.

סר זילביגר:

מאחר שמקבלים תיקון זה, כדי להיות עקביים
עלינו לתקן את הדברים גם בסעיף 37(ד) §
של החוק. שם כתוב: "פרוטוקול של ועדת-קלפי ושל ועדת בחירות איזורית
יחתם על-ידי שנים מחברי-הוועדה לפחות, וביניהם (יושב-ראש הוועדה או סגן
יושב-ראש) כל אחד מחברי הוועדה וכל מסקיף לפי סעיף 15(ד), וכל חבר של
ועדת הבחירות המרכזית ושל ועדת הבחירות האיזורית, רשאי להוסיף בפרוטוקול
את הערותיו". עלינו להתאים את הסעיף החדש לכאן. בסעיף 37(ד) אחרי
המלה "ובניהם" יווספו מלים אלה: "כשהסדובר הוא בוועדת בחירות
איזורית -".

כן אחרי סעיף 37 יבוא סעיף נוסף האומר:
"על אף האמור בסעיף 15(א), הרי בהעדר יושב-ראש ועדת הקלפי וסגנו מתחנת
הקלפי ביום הבחירות, תפעל ועדת הקלפי, לצורך פרק זה בכל מספר של חבריה
הנוכחים בתחנה אותה שעה, והזקן שבהם ימלא את תפקידי יושב ראש הוועדה עד
שבא היושב-ראש או סגנו; נוכח חבר אחד בלבד - יפעל הוא כוועדת הקלפי".

ס. בנין:

בתיקון השני צריך להוסיף שהוא יהיה חתום
על-ידי שנים מחברי ועדת הקלפי שהאחד מהם
הוא יושב-ראש הוועדה או סגנו, או מי שמלא את התפקיד הזה. לזקן החבורה
יש למצוא את ההגדרה היורידית המתאימה.

ה ח ל ט ה

- (א) לקבל את חוק הבחירות לכנסת השנייה תיקון מס. 4.
- (ב) לוותר על ההחלטה שיש להנח חוק על השולחן 48 שעות לפני הדיון בו.
- (ג) להביא את התיקון לשלוש הקריאות גם יחד.

היו"ר נ. ניר:

אנו מביאים היום את החוק לשלוש הקריאות
גם יחד. אנו עוברים לחוקי הגנת המדינה.
אני רוצה להזכיר לכם היכן אנו עומדים. אנו התחלנו בדיון כללי והחלטנו
שאנו נכנסים לדיון כללי על כל אחד משמונה הפרקים, אם יש צורך בהם או לא.
התחלנו לדון בפרק הראשון, בעיות הגבלת חופש הפרט. דברו כבר כשמונה
חברים.

סר הנגבי: עד כה התנהל הויכוח על שני הקטעים הראשונים

של הפרק הראשון, שהוא מעצר מנהלי. לא

דובר על הפרק השלישי - גירוש.

היו"ר נ. ניר:

אני רוצה להפנות את תשומת לבכם, כי אם
נלך בדרך זו שהלכנו בה עד עתה לא נגמור
את החוק. אני רוצה לשמוע הצעות כיצד לקצר את הדרך. אינני יודע מה
שתחליט הנשיאות, אולם חוק המעבר אומר כי הכנסת תשב עד 30 ביולי, כלומר
יש לנו עוד ששה שבועות. אינני יודע אם נשב עד אז, או אם נשב אחרי
התאריך הזה. יתכן שנשב עוד כשבועיים אחרי תאריך זה, כלומר יש לנו עוד
כשמונה שבועות.

י. בר-יהודה:

אני מציע שלא יהיה דיון כללי, אלא בכל
סעיף וסעיף, יביאו החברים את הצעותיהם,

שב/רב

א. בר-יהודה:

והמציע מקבל רשות דבור, כדי לבסס את הצעתו.

ב. אזוביה:

מה המצב הקונקרטי, האם מאחורי הצעה זו ישנה הצעת הממשלה?

היו"ר נ. ניר:

אם נחליט שיהיה דיון, הרי משרד המשפטים יכין הצעת חוק בהתאם להחלטות שלנו כלומר צאצא הממשלה מנסחת את ההצעה בשבילנו. אני מבקש קווי פעולה נוספים.

י. קליבנוב:

נשארו לנו שנועות מעטים לגמור עבודתנו, ואם נלך בדרך שהתחלנו, לא נוכל לגמור את הדיון בשאלה זו, ולא נוכל לקבל אפילו בוועדה שלנו, איזו שהיא הצעת חוק מקיפה לחקי הגנת המדינה. לכן, הייתי מציע, כדי לא להשאיר את הדבר תלוי ועומד, ואני יוצא מתוך הנחה עקרונית, או הנחות ידועות, כי יש צורך בחוק בטחון והגנה, ואי-אפשר להשאיר את המדינה בלעדס, נדון רק באותו החלק של החוק, כלומר שאנו נקבל חוק חלקי, שלא יהיו בו כל שמונת הפרקים, אלא אנו נתרכז רק בחלקים ידועים. נגיד מראש, כי אין תקוה לקבל חוק הגנה מקיף, כי אם לכתילה נגביל את הפרקים בהם אנו רוצים לדון. נניח נדון בשאלת המעצר האדמיניסטרטיבי. אינני מפרט כרגע את הפרטים. אולם אני מתאר לי שאפשר להגביל את הדבר לשלושה-ארבעה נושאים ולטפל רק בהם ולא להתפזר על שבעה ימים, כי לא נספיק לעשות את העבודה. אם נקבל החלטה מעין זו, לדעתי, נוכל לגמור את העבודה.

אם אין מקבלים הצעה זו, נבקש את משרד המשפטים, שיציעו לנו הצעת חוק, שלא אנו נהיה היוזמים לניסוח החוק, אלא הדברים ינוסחו על-ידי משרד המשפטים, ונגביל את עצמנו רק בחלק מחוקי הגנה ובטחון. אני מציע שאנו נדון בעיקר בפרק המדבר בהגבלת חופש הפרט.

היו"ר נ. ניר:

לפני מונחים שמונת הפרקים שעליהם דבר מר צדוק בהרצאתו. הפרקים הם: (1) הגבלת חופש הפרט; (2) צנזורה; (3) אמצעי בטחון כלליים בתחומי הממשל הצבאי בלבד. (4) בתי-דין צבאיים; (5) עבירות פליליות נוספות לקודקס הפלילי הרגיל הקיים; (6) עונשים אדמיניסטרטיביים; (7) דמכויות עזר; (8) מצב צבאי. אני מבקש הצעות נוספות לסדר הדיונים.

ט. בן-עמי:

בטרם שאנו מתחילים בדיון, האם אנו מצטמצמים בדיון זה רק על מעצר אדמיניסטרטיבי ולא דנים בכל שמונת הפרקים האחרים.

היו"ר נ. ניר:

החלטנו שאנו מתחילים בפרק זה. לפי שעה דברנו רק על שני עניינים.

ס. בגין:

אנו קבענו ללכת בדרך של דיון בבעית המעצר האדמיניסטרטיבי, אחר-כך נדון בבעית הצנזורה. לאחר שנגמור את הדיון הזה, נחליט במה עלינו להוסיף ולדון. אין לנו ברירה אלא להמשיך ולסכם את העניין. התחלנו בזה שיש לקבל החלטה, אם יש מקום למעצר אדמיניסטרטיבי ונעבור אחר-כך לצנזורה.

היו"ר נ. ניר:

כלומר, הצעת חבר הכנסת בגין אומרת שנמשיך במה שהתחלנו. מחובתי היה להזכיר לחברים היכן אנו נמצאים ולדעת מה רצון חברי הוועדה.

י. בר-יהודה:

אני מציע להגדיל את הזמן הניתן לרשות
הדיבור.

היו"ר נ. ניר:

ישנה הגדלה כזאת, ורשות הדיבור ניתנת
לשלוש דקות.

ב. אזניה:

אני מציע שנלך בדרך האלומינאציה ונחליט
תחילה על הכותרות שיש ברצוננו להכניס
לחוק. כן, נחליט מה הם הדברים שיש ברצוננו למחוק ונביא זאת לידיעת
משרד המשפטים.

היו"ר נ. ניר:

אנו ניתן רשות הדיבור לפי הסדר שרשום
אצלי. רשות הדיבור לחבר הכנסת ורהפטיג,
אני רואה שהוא איננו. רשות הדיבור לחבר הכנסת אזניה.

ב. אזניה:

אני מוותר.

י. קליבנוב:

אני הייתי מציע לחברים לחשוב ולעייין היטב
בשאלה, אם בכלל אפשר להכניס איזה שהן
קלאיפיקאציות במסר לשעת חירום. זהו רעיון שדיברו עליו רבות בוויכוחים
בשנה שעברה. חבר הכנסת ורהפטיג עורר את השאלה. ההגדרה שישנה אצלנו
בחוק ביחס לשעת חירום, לדעתי על שעת חירום צריכה להכריז הכנסת, והיא
בנותנת את ההוראה להמשיך מצב חירום, באם לא בוטלה הכרזה זו. לדעתי,
יש להכניס דרגות ידועות במצבי חירום, והכוחות האדמיניסטרטיביים
הניתנים לשלטונות, הן לשלטונות האזרחיים והן לשלטונות הצבאיים צריכים
להיות שונים, בהתאם לדרגת מצב שעת החירום באותו הזמן, או בהתאם למקום
שעליו חלות תקנות שעת חירום אלה.

יכולים להיות מצבים שונים בקשר לשעת
חירום. למשל, במצב הנוכחי, יש לנו אמש שעת חירום, אבל אינני יכול
להשוות מצב נוכחי זה במצב בשעה שפורץ מרד, או בשעה שפורצת מלחמה למעשה.
יכול להיות גם מצב שונה בהעדר יחסי שלום על השכנים, אבל שונה הוא המצב
כאשר ישנה מלחמה. הכוחות שמותר לתת לשלטונות במצב הנוכחי, בתקופה שאנו
חיים בה שונים הם לחלוטין בסובן הדיסקראציה של השלטונות, מן הכוחות
שצריכים לתת בשעת מלחמה, או בשעה שפורץ מרד. טרם הספקתי להכין הצעות
מסוימות בנידון זה. מכל מקום זהו הלך המחשבה שלי. יהיה זה נכון אם
אנו נעמוד על השאלה הזו ונסכים לה בפריגציה, נדמה לי כי אפשר להשיג
אחדות מסוימת בינינו יותר מאשר אפשר להשיג בשעת דיון כללי.

המדובר הוא בתקנות ההגנה, להגנת המדינה
ובטחונה, בקשר עם שעת חירום. את המושג "שעת חירום" לקחנו ממסלת המנדט,
והוא לקוח מן המושג שישנו בחוק האנגלי והוא קשור בדרך כלל עם שעה שפורצת
מלחמה. אם כך הוא הדבר אינני חושב שאנו יכולים להצבירו אלינו. יהיה
נכון יותר אם אנו נקבל את המושגים הנהוגים בארצות קונטיננטליות ששם היו
שעות חירום שונות. היה מצב חירום, אם אפשר להגיד כך, בדרגה ראשונה,
דרגה שניה ואפילו שלישית. בהתאם לכך, היו שונים הכוחות שניתנו לשלטונות
כגון, הכנת בית-משפט מסויים. אלה הם הרעיונות שלי, ולדעתי, כדאי היה
להקדיש להם תשומת לב ולהתרכז בשאלות אלו. לפי שעה אין לי הצעות מסוימות
משום שלא הספקתי לאכין זאת.

פ. בן-עמי:

השאלה הראשונה היא אם בכלל יש לחייב או
לשולל קיום אפשרות של מעצר מנהלי במדינה.
אני שולל זאת. למדינה ישנם כלים תימים שהיא יכולה להתגונן בהם ואינה
זקוקה לכך. דוקא הנסיון בסעיף זה, בזמן האחרון, הוכיח שהיתה פזיזות
יתרה, ואינני יודע אם לא לומר אפילו שדירות מסוימת. אם היו נוהגים
כהלכה, אני מסופק אם היו נוקטים באמצעים אלה. מדינה הסומכת על אזרחיה
מבית אין לה צורך במעצרים אדמיניסטרטיביים. אולם, כדי להרחיק יריב
משהה ההתלקחות בדעות והמדינה רוצה להתגונן, יש לה אפשרות של מעצר מנהלי,

מ. בן-עמי:

כדי להעניש עבדיי. אך לי ברור שאין לה צורך בכך. ראינו מה שונה הוא הדבר כאשר הקטיגור רוצה להאריך מעצר, בסופו של דבר מוכרחים השלטונות להסכים לשחרור בערבות. מה קושי לחתום על ניירות מסויימים? מי בחן כליות ולב? מה הגורמים לשכנוע זה? אינני רוצה לתת אימון בשום אדם אדמיניסטרטיבי, בכל מקום ובכל שעה. ישנם חשבונות שונים כדי להרחיק יריב - זו מטרה קדושה. לכן אני פוסל מעיקרו כל מעצר מנהלי, ובעיקר בימים כתיקונם. בימי חירום, אולי בטכנים לכך, אך עתה, אלה הם כמעט ימי שלום. אינני כה נחפז לחשוב שבאמת קיימים עתה יחסים של ערב מלחמה - אני אינני חושב כך. לדעתי, בתבונה מסויימת אפשר לקיים מצב זה לאורך ימים, ובעיקר אם ניצור אפשרויות של הליכה קדימה. היו לנו סיבות שונות, עשינו את המלאכה והצלחנו. אבל להאחז במצב של הכרזת שעת חירום, מבחינה טכנית ולומר שקיים מצב של מלחמה - דברים אלה קשה לומר לנציגי המדינה, אין זה מצב מלחמה. אינני יודע אם הדברים נעשו בחכמה ובדעת. מכל מקום אין הדבר מצדיק, כדי לומר שבתנאים כאלה אי-אפשר לקיים את המשטר ללא סמכות של מעצור מנהלי. יתכן, שאני אחייב מעצור מנהלי בשעת הדחק, בשעת מלחמה ממש - זוהי ההגדרה המשפטית, זו שאלה של עובדות, כלומר, אם חס וחלילה תפרוץ מלחמה. אבל להעניש את המדינה בגלל חייל, אם כי הדבר עלול להזיק לכל נפש, יהיה זה פשע לא פחות משהו הסמיע את רכושו. לכלוא אנשים באיזה שהוא מקום נחח - השלטון יצטער על זה שהפעיל את הסעיף ללא דעת.

לדעתי, יש לצמצם את האפשרות ולתת לאנשים להנות מן החופש שהוא מתנת אלהים ולהפעיל סעיף זה רק במקרים חמורים מאוד.

י. בר-יהודה:

קיימים בארץ שני חוקים אזרחיים וקיומם של חוקים אלה נועד לימי שלום, ואין צורך בשום חוק אדמיניסטרטיבי והם: חוק למלחמה בטרור, וחוק לאיזורי בטחון. בכל אותם השטחים ששם ישנן סכנות, משתמשים בחוק זה, ובימי שלום, אין צורך בשום חוק נוסף. לדעתי, יש צורך למחוק את כל העניין הזה. אם דבר זה לא יתקבל, אני אציע, כי בימי שלום יש חוק למלחמה בטרור, נוסף לכך ישנם בארץ ישראל "איזורי בטחון" - ועל כן לימי שלום אין צורך בשום דבר נוסף.

לעומת זאת בימים שאפשר לקרוא להם ימי מצב מלחמה, וזה לאו דוקא מלחמה מוכרזת, יש צורך לקבוע מי יכול לקבוע זאת. נביח, שהיו עניינים עם סוריה, אפשר להכריז על מצב מלחמה בשטח זה. על כן יש צורך לקבוע מי, ובאיזה דרך יכול להכריז על מצב מלחמה בארץ ישראל בכלל, או בחלק מארץ ישראל? אם יכריזו בחלקים מסויימים או לזמן מסויימים מצב מלחמה, ששם באופן חוקי יפעל החוק יש צורך בדברים נוספים.

לדעתי יש למחוק את כל עניין הגירוש - אני מתנגד לכך, בכל התנאים ובכל המצבים, הן בימי שלום והן בימי מלחמה. יש צורך לאסור, אבל לא לגרש מן הארץ. אפשר לאסור ולהחזיר מסתנן, אבל אין עניין כזה כמו גירוש. צריך להיות נוהל חוקי כדי להחזיר את האנשים האלה - אבל אין זה גירוש. נביח, שמישהו בא לארץ ללא רשיון כניסה, אבל הוא נמצא כבר בשטח ישראלי והוא מוחזר, האם זהו גירוש?

ח. כהן: בשפה משפטית - זהו גירוש.

י. בר-יהודה:

אם כך הוא הדבר, אני מסכים שנבדיל בשטח זה, כי יש הבדל בין אדם שהוא מוחזר למקום אחד לבין אדם שהוא אזרח גרוע.

לדעתי, השטח והזמן שעליו באופן חוקי הוכרז מצב מלחמה, יכולה הממשלה להכריז על מצב זה בישיבתה המלאה, ולהביא זאת אחר-כך לאישור הכנסת, ואם במשך שבועיים הכנסת לא מאשרת מצב זה, הוא במילא נופל. אם יש צורך להאריך מצב זה, הרי אא צריך לבוא אישור מוקדם של הכנסת. אינני יכול לדרוש אישור מוקדם שיבוא מצד הממשלה לגבי המקרה הראשון, כלומר למקרה ראשון של הכרזת מצב מלחמה, אבל להמשך מצב זה אפשר לדרוש מראש אישור על כך, כי עניין כזה של נטילת זכויות אזרחיות רגילות באיזה שהוא שטח, או באיזה שהוא זמן - לדעתי זהו דבר חמור מאוד, והוא צריך להעשות על-ידי הממשלה כולה ולא על-ידי שר אחד בלבד, ורק באישור הכנסת, יתכן שאולי צריך להגיד אפילו שבוע ימים מראש יש להודיע לכנסת על-כך.

אבל שעת חירום, זהו אותו מצב שעליו הכריזה

שב/רנ

י. בר-יהודה:

הכנסת למשך 5-8 שנים, זהו מצב נורמלי שאנו נמצאים בו, ואינני יכול להסכים שבמצב נורמלי בהיה במצב בלתי נורמלי. על כן אינני יכול לשלול מהמדינה שהם פוגעים בזכויות אזרחיות.

יש הכרח לקבל את אישור הכנסת. אבל הערכה למצב זה צריכה לבוא מראש. אבל גם במקרה זה אין ענין של גירוש, לאותו שטח ששם יש מצב מלחמה.

י. כסה:

אם דנים על כל הבעיה החמורה הזאת נקודת ראותו של חבר הכנסת בן-עמי האומר שמתמשים באופוזיציה, וישנה פוזיציה. יש גם מדינה שיש לה חוקים משלה, אופוזיציות מתחלפות. אבל אי-אפשר להתאים את החוקים של המדינה, לאינטרסים של כל אופוזיציה. אנפל בגורלם ללחום על האינטרסים של המדינה. יש הכרח לסדר סייגים, כי קיימות שעת חירום פוליטיות, וכיצד אפשר לקיים את המדינה ללא כל חוקים לגבי עניינים המסכנים את המדינה ואיך אפשר ללכת במצב זה אצל לפרוצדורה משפטית רגילה. נניח, שאני חושד שמישהו שהוא מרגל, ואינני יכול להביא אותו למשפט, משום שאין הוכחות ברורות, יוצא איפוא, שאני צריך לפרק את המדינה מכל נשק שניתן בידה, כי נקבעו תחומים מיוחדים לריגול, חבלה במדינה, גילוי סודות צבאיים ועוד. חבר הכנסת בר-יהודה אמר שעתה מצב של שלום, אני כופר בזה. נניח במצב של שלום, יכול להיות גם ריגול. אינני יודע בדיוק מה המצב שישנו באנגליה ובאמריקה. אך נדמה לי כי אישנו הנדל בינינו לבינם. אנו נמצאים בתקופה של קבוץ גלויות, ושערי הארץ פתוחים לרווחה ובצורה זאת ישנה אפשרות להכניס מאות מרגלים. איננו מדינה מוניסטית שנקבע חוקים לגבי ערבים לחוד ולגבי יהודים לחוד, איננו יכולים לחוקק חוקי הפליה, הן לא נעלטה מאתנו לגמרי האינצ'אטיבה לגבי השאלה הערבית. מפלגת הפועלים המאוחדת מכניסה את הערבים למפלגתה, וברור כי הם יותר חשובים בבגידה וחבלה ורצח - האם אפשר להכחיש דבר כזה? איננו מדינה גזעית, והחוקים יהיו מכוונים רק לחלק מאולוסי המדינה - דבר זה לא יתכן.

מעצר מנהלי ומאסר אדמיניסטרטיבי לאורך ימים אלה הם שני דברים נפרדים. אסור להחזיק במאסר אדמיניסטרטיבי אנשים לאורך ימים, אאפשר להחזיקו חודש או חדשיים, אחר-כך סוכרחים להעמיד את האנשים למשפט. בחוק הזה הוכנסו סמכויות רחבות לוועדה, מדוע לא נתאר לנו, מדוע לא נאמין שיכולה להיות ועדה אובייקטיבית? ישנם שופטים במדינת ישראל, והם אינם אנשי מפלגה, והם יכולים לפסוק. יש צורך בגמישות מסוימת בשטח זה. שמענו מן הרמט"ל שהיו שלושה מקרים שהשתמשו בכך. אני משתומם שרוצים כאן להוכיח שאנו חיים בתקופת שלום. לדעתי, כל זמן שאין לנו הסכם של שלום על שבע מדינות ערב, ואנו מוקפים ביבשה כאשר שום מדינה לא מוקפת, ועליכם לזכור כי הקשר בינינו והמדינות האחרות הוא רק דרך הים, ואנו עומדים ערב מלחמת עולם. אינני חושב שהמדינה שלנו נמצאת כרגע במצב נורמלי, ויש לנצל את כל הדברים האלה לצורך התנצחות מפלגתית. עליכם לזכור כי ישנם סוגי קשיים שבשבילם אנו סוכרחים להשאיר את האמצעי של מעצר אדמיניס-טרטיבי, והגבלה של פיקוח. ישנם דברים שביחס אליהם מוכרח להשאיר מעצר מנהלי.

היו"ר ב. ניר:

אני נוטל את רשות הדבור לא כיושב ראש, אלא כחבר הוועדה. אני רוצה להעיר כי בשבוע שעבר הופיע בפני הוועדה הרמט"ל, ואני כיושב ראש הוועדה לא רציתי להפסיק אותו, אבל אני מוכרח לציין שהטון בו דבר בוועדה של הכנסת לא היה הטון המתאים. אני מעיר זאת באופן פרטי.

אנו קבלנו יבושה מן המשטר האנגלי בארץ. הם הכניסו תקנה כזו בשנת 1937, ובשנת 1945. אינני רואה צורך שאנו נשתמש באותן התקנות. מספרים ספור על סוס אחד שעמד באורוה, וכאשר בא משהו מסדרד האוצר לאותה עיירה, כדי לערוך את הנכסים שאלו את בעל הבית: ומהו הסוס העומד באורוה? ענה בעל הבית, אם הסוס עומד שיעמוד כבר. כך עם התקנות הללו. לו היה לי הבטחון המלא שבחוקים אלה משתמשים רק נגד מסתננים - היה זה דבר אחר, כלומר שהייתי בטוח שיהיה שימוש נכון בחוקים.

היו"ר נ. ניר:

אבל המציאות הראתה, הממשלה השתמשה בחוקים אלה נגד הקנאים, וכידוע לכם אינני מצדד גדול שלהם, לא היה צריך בחוק זה, ודבר זה הביא לוועדה פרלמטרית החוקרת את מעשי השוטרים. אבל כל המצב הרוח שנוצר השפיע על השוטרים שהתנהגו בצורה זו, אלה הם השפעת התקנות הללו, ויצא שכרו בהפסדו. כלפי מסתננים אני יכול לקבל חוק אחר, שאינני שייך לגמרי לענין זה. במלחמת העולם הראשונה גרתי בפולין ואמרו שהרב שפירא מפלוצק הוא מרגל, ותלו אותו. אבל לא רק יהודים היו מרגלים, אבל תלו את הרב שפירא. אני כיהודי הייתי מזהיר בפני גנרליזציה כזו. לדעתי, אין לנו צורך בחוקים אלה. אוקים אלה יש להם השפעה של דטורליזציה לגבי כל האוכלוסיה. אני מסכים לדברי חבר הכנסת בר-יהודה שבמקרה מסויים, הממשלה יכולה להכריז על מצב מלחמה, כמו למשל על הגליל העליון, ששם היתה באמת מלחמה, ואז כל מה שאמר הרמטכ"ל, שייך לשטח ההוא. במצב כזה יכול כל שוטר לגשת לאיזה שהוא אדם ולאסור אותו מפני שהוא חושד בו. אבל במצב הנוכחי שאנו חיים בו אין צורך בחוקים אלה, ואנו מתנגדים לכך באופן פרינציפיוני.

איננו יכולים לגרוש מן הארץ פושע, יש לנו שיטות שיפוט כלפיו אבל לא גרוש. לדעתי אין צורך בכל הסעיף הזה אלא המדבר על הגבלות חופש הפרט. כאשר קיים מצב צבאי בכל מאת האחוזים, יש צורך בהגבלות חופש הפרט. מתוך הדיון התברר שישנן דעות שונות לגבי הגבלות חופש הפרט, אם יש צורך בהם או אין.

י. כסה:

בטרם שאנו נגשים להצבעה הסופית, הייתי מציע שתבחר ועדה מצומצמת, אני מוכן להציע את חברי הוועדה, חברי הכנסת: בדר, בר-רב-האי, קליבנוב, ובר-יהודה, שהיא בכל זאת תנסה להביא הצעה, שאולי תסנע את ההצבעה על ביטול טוטאלי, אולי תביא הצעה על תחומים מסויימים או על סייגים מסויימים שבהם מפעילים את המעצר המנהלי. ואם הם לא יוכלו להציע זאת - תבוא ההצבעה הסופית.

א. תבורי:

אני מניח שוועדה מצומצמת זו לא תוכל להגיע לכל סיכום. על כן יש לי הצעה אחרת, שהיועץ המשפטי על סמך הדברים שנשמעו יביא איזו שהיא הצעה בשני דרגים: מעצר מנהלי והגבלות אחרות, מתוך ידיעתו את רצון הוועדה. היושב ראש ישאל אם השאלות האלה מסעות את כל הנושאים במלואם, וחברי הוועדה יענו: הן או לאו. כמוכן שלפני כן יש להביא את ההצעה המרחיקה לכת של חבר הכנסת בן-עמי ובר-יהודה המכוונות רק כלפי מצב צבאי לאחר שיושב ראש הוועדה יעבור וישאל את כל חברי הוועדה על כל אחת מן השאלות האלה, ינסח היועץ המשפטי הצעה אחת או שתי הצעות מגבילות - נדמה לי כי זוהי הדרך היחידה שנשארה לנו.

ב.צ. דינבורג:

למעשה כולנו מסכימים שבימים כתיקונם אין מקום לחוקים אלה. מאידך גיסא מסכימים כולם שבמצב מלחמה יש להפעיל אותם. השאלה היא מהו המצב שלנו בארץ? האם אנו נתונים במצב חירום, ומה זה מצב מלחמה? לדעתי, השאלה היא אם אפשר להפעיל את כל הדברים הללו כאשר הכנסת מכריזה על מצב חירום.

היו"ר נ. ניר:

אני רציתי להצביע תחילה, אם במצב הנוכחי שאנו נתונים בו, הוא מצב חירום, ויש צורך בחוקים אלה.

ח. רובין:

לדעתי, אם באה הצעה כזאת, כמו של חבר הכנסת כסה, חובה עלינו לקבל אותה, אם כי אני חושב, כמו שחושב חבר הכנסת תבורי שוועדה מצומצמת זו לא תגיע לידי כל סיכום. לו הייתי מדבר לגופו של ענין, הייתי אומר, כי אני שולל כל אפשרות של מעצר אדמיניסטרטיבי. אני מוכן להרשות זאת לגבי עבירות מסויימות ומוגדרות באופן מיוחד. אני מוכן במקרים מיוחדים

ח. רובין:

מוגדרים להוציא פקודת מעצר. אינני חושב שהשאלון שהוכן לנו יכול לשמש קריטריון להצבעות, אני למשל רוצה לדעת מה היתה הצעת הממשלה, האם ידועה לך שיושב ראש ההצעה המקורית?

אני מציע לכל אלה הרוצים בכך להניח את הצעותיהם על השולחן.

ס. בגין: אני מציע להעמיד להצבעה הצעה פשוטה. הכל יודעים שהתקיים דיון. ההצבעה צריכה להיות כזו: האם לדעת הוועדה דרושה סמכות מיוחדת לשלטונות המבצעים כדי להטיל מעצר בתנאים הקיימים.

י. בר-יהודה: אני מציע להעמיד להצבעה תחילה את שני הדברים הבאים: (א) האם בתנאים הקיימים היום יש צורך בחוקים אלה? (ב) האם ישנם תנאים אחרים שבהם יש צורך בכך. ואחר-כך יש להעמיד להצבעה את הצעתו של חבר הכנסת כסה.

ד. בר-רב-האי: אני חושב שנוסח כזה מקשה על ההצבעה. אני אינני רוצה לחשוב על המצב הקיים, כי הוא נתון לויכוח, והכנסת מחליטה אם זהו מצב חירום. לדעתי השאלה היא אחרת, אם אנו מקבלים דוקטרינה שלמה, ויש המציעים שלממשלה ניתנת סמכות שו. השאלה היא מהו המצב כיום? ועל כך יכולות להיות דעות שונות. אתם יכולים להסכים שישנם מצבים שיש צורך לתת לממשלה סמכות כזאת, ובמצב נורמלי אין לה צורך בכך, ורק אחר-כך נתוכח מהו המצב בו אנו נתונים כיום. במצב כזה כוללים תשובה סקונדריית על המצב כיום, וזה ניתן לשיקול דעת פוליטי.

י. כסה: אני בכל זאת עומד על הצעתי שעכשיו לא יצביעו, ושתהיה ועדה מצומצמת לכך. אנו יכולים לחייב את הוועדה שהיא תביא את ההצעה לישיבה הקרובה, ושהיא תביא ניסוח אחד או כמה ניסוחים מוגדרים, כדי שנוכל להצביע עליהם, משום שעלינו להביא את הדברים בדיוק נמרץ.

היו"ר נ. ניר: לדעתי, יש להצביע על הצעתי, אם במצב הנוכחי מקבלים איזה שהוא דבר, או שמקבלים תנאים מיוחדים למצב מלחמה. אם תחליט הוועדה, שבמצב הנוכחי אנו מקבלים את התנאים האלה, הכנסת הדברים תמשך זמן רב. אם אנו נקבל שרק במצב מלחמה ישנם תנאים מיוחדים, אני אהיה מוכן לכך שתהיה וועדה, כי זהו ענין אחר. גם אם נקבל את ההצעה שיש צורך בוועדה שתעבד את ההצעה שעליה עלינו להחליט היא תביא לנו הצעה, באיזו דרך עלינו ללכת.

ב.צ. דינבורג: אני מתנגד למלים: במצב הנוכחי.

היו"ר נ. ניר: אז אפשר להגיד: מצב של שעת חירום שיוכרז עליו.

ח. כהן: נדמה לי שכולם תמימי דעים שבמצב מסויים יש לתת סמכויות מיוחדות לשלטונות. לכן אני מציע שוועדת המשנה שתבחר תרכז את העבודה על אותם דברים בקשר לאותו מצב שיווצר ושהם חושבים לנכון להכניס אותם לחוק, והכנסת מכניסה את החוק לתוקפו למצבים שונים, ולא רק לגבי המצב הקיים, הוועדה אינה צריכה להכנס לתוך כל הויכוח הזה. X. אלא

י. קליבנוב:
עלינו לקבוע שלא הכנסת מכריזה סתם על מצב מלחמה כי אם סתי הכנסת צריכה להכריז על מצב כזה, ומתוך אילו נימוקים.

ח. צדוק:
אני רוצה להזכיר לחברי הוועדה, כי באותה החלטה של הכנסת שלפיה פועלת הוועדה נאמר, שיש להביא הצעת חוק חדשה להגנת המדינה - כך נאמר במפורש בהחלטת הכנסת.

אשר למעצר מנהלי - נדמה לי, שהוועדה חייבת לתת תשובה על שלוש שאלות. השאלה הראשונה היא: אם בכלל יתכנו מצבים, איזה שהם שבהם הגנת המדינה מחייבת מעצר מנהלי, ואין השאלה מכוונת לגבי המצב כיום.

י. בר-יהודה:
אני מתפלא לשמוע הצעות כה פוטטיות מיועץ משפטי.

ח. צדוק:
אם התשובה הראשונה היא שלילית, אנו נמצאים במצב שאנו אמצא מנסחים עקורנות כלליים, וכל המסקנות שלנו הן הפוטטיות. ואם התשובה על השאלה הראשונה תהיה שלילית לא יתכנו כלל מצבים שיש בהם צורך במעצר מנהלי. אם יתכנו מצבים כאלה, שבאו כאן לידי ביטוי, והתשובה היא חיובית, הרי השאלה השנייה מה הם המצבים האלה שצריך להגדיר אותם, וזוהי המלאכה העיקרית כאן, ומהי המגמה להרחיב או לצמצם. יהיו כאלה שיציעו נוסחה שתכלול את הזמן שאנו חיים בו כיום, יהיו בודאי כאלה שיציעו נוסחה שלא לכלול את המצב הנוכחי, כאשר נשב בוועדה נראה מה הם המצבים.

השאלה השלישית, בידי מי הסמכות להטיל מצב כזה - אלה הם דברים של ביצוע העניין. אשר לשאלה הרביעית, יתכנו חילוקי דעות לגבי השאלה מה הם המצבים האלה? השאלה הזאת צריכה להשיב על המצבים, ואפשר להשיב פה או להשאיר זאת לוועדה. מתן התשובה על השאלה צריך לכלול אם היום יש מצב כזה או לא.

היו"ר נ. ניר:
לדעתי, המצב ברור, יש כאלה הרוצים לקבוע חוקים מיוחדים לגבי שעת חירום, ויש אחרים הרוצים לקבוע חוקים למצב מלחמה. תחילה עלינו להחליט על זה.

ס. בגין:
אני מצע שאנו נבחר ועדת משנה כדי שתנסח את המצבים שבהסמכת הידינים יש צורך לתת סמכות לממשלה. אני רוצה להזכיר לכל חברי הוועדה, שאנו הולכים בדרך פשוטה שהיא דרך ההגיון, ונפרוץ בין המצב הקיים לבין מצבים שיכולים להתהוות. כאשר נברר את העניין הזה, יוכל משרד המשפטים להביא הצעה ללא כל וועדת משנה, הצעה מנוסחת על אותם המצבים שאנו בדון בהם, ובצורה זו נוכל לבקור את השולחן שלנו.

היו"ר נ. ניר:
אנו נצביע, אם יש לנו צורך בחוקים יוצאים מן הכלל לשעת חירום, או רק למצב מלחמה. אתה קיימת במדינה שעת חירום. אפשר להכנס מצבים שונים אחרים. אם נקבל החלטה כי בשעת חירום יש צורך בכך, ואם ישנו מצב מלחמה יש צורך בחוק אחר - אנו נצביע על כך והחברים החושבים אחרת יוכיחו זאת בהצבעה. לדעתי, רק במצב מלחמה שהממשלה מכריזה עליו, יש צורך בחוקים אלה, ומצבים אחרים אינני יכול להכניס.

ד. בר-רב-האי:
אתם שבויי המצב הנוכחי.

היו"ר נ. ניר:
אני מצביע: מי בעד זה כי בשעת חירום יש צורך בהגבלת חופש הפרט, כלומר יש צורך בחוק מיוחד.

שנ/רב

ועדת החוקה, חוק ומשפט
18.6.1951

הכנסת כבר הצביעה בענין זה.

ב. אזניה:

הכנסת החליטה שעלינו להביא חוק להגנת המדינה, ובו ישנם פרקים שונים, פרק על המצב הצבאי, פרק על הצנזורה ופרק זה איננו.

היו"ר נ. ניר:

י. קליבנוב:
אני מבקש את היועץ המשפטי, כיוון שאנו עומדים בפני הצבעה, בקשר לשעת חירום ובקשר למצבים אחרים, אני רוצה לרענן את זכרונך ולדעת מה נקרא שעת חירום לפי החוק שלנו? האם ישנה איזו שהיא הגדרה בחוק שלנו מהי שעת חירום, מלבד זה שהכנסת החליטה על שעת חירום?

א. צדוק:

בפקודת סדרי השלטון והמשפט יכולה להכנסת להכריז על מצב חירום, ויכולה להחליט שלא נקבעו שום מצבנים וקריטריונים המדריכים את הכנסת בשעה שהיא נגשת להחליט על שעת חירום, או על זה שחלפה שעת חירום.

היו"ר נ. ניר:

אנו יודעים, כי אנו חיים בשעת חירום. אני יכול להצביע שחיה ועדה להדברות אם כי אינני יודע

על מה ידברו.

ה צ ב ע ה

בעד חוקים מיוחדים בשעת חירום - 6

מ ח ל י ט י מ:

כי יש צורך בחוקים מיוחדים בשעת חירום.

ח. צדוק:

אני מבין את הענין כך, כי ברור שיש לתת סמכות למעצר המנהלי, אלא לכולם מתכוונים לכך, שיש לצמצם את תקופת האפשרות הרחבה הזאת, כל זמן שקיימת שעת חירום. על כך הוצבע והוחלט, כלומר שהדבר מכוון לתקופת שעת חירום. עתה יש להגדיר כאן ולשמור על האפשרויות השונות, ובזה נוכל לומר כמו חבר הכנסת בגין "שנקיבו את השולחן".

י. בר-יהודה:

הממשלה בישיבתה המלאה, באישור הכנסת, הנאה אחר-כך, מכריזה על שטח מסויים, לתקופה מסויימת שיש שם מצב מלחמה. אני מציע לאחר ההצבעה שנפנה למשרד המשפטים ונבקש ממנו, על-פיה ההחלטה הקודמת להביא לנו עתה בהתאם להחלטה חדשה הצעה מוגדרת על אותם המצבים מלבד אותו המצב שקיים שבו יש להטיל מעצר אדמיניסטרטיבי והגבלות אחרות, ועל ההצעה הקונקרטיית נדון סעיף סעיף. אפשר גם לבחור בוועדת משנה. אולם כדי שנוכל להעזר במשרד המשפטים הוא צריך לדעת על מה החלטנו, וגם לדעת מהו המצב הקיים. לדעתי, המצב הוא כזה, כאשר הממשלה בישיבתה המלאה, המקבלת אחר-כך את אישור הכנסת, מכריזה על שטח מסויים בתקופה מסויימת שקיים בו מצב מלחמה.

ב. אזניה:

אני מציע להפסיק את הישיבה.

י. בר-יהודה:

אני מחדש את הצעתו של חבר הכנסת רובין, כי לאחר שהחלטנו מה שהחלטנו כל אחת מהסיעות תביא מחר הצעה להצבעה, כלומר הצעות מנוסחות בצורה שהן יכולות לבוא לקריאה ראשונה, ושל ועדת החוקה.

היו"ר נ. ניר:

לאיזה מצבים?

י. בר-יהודה:

אנו כבר החלטנו לאיזה מצבים איננו מתכוונים. עתה יש להביא את ההצעות לאיזה מצבים כן מתכוונים. הצעות אלה יובאו מחד ועליהן יצביעו. מחד לא יהיה דיון אלא רק הצבעות על החוק אחר-כך יתן לזה משרד המשפטים צורה משפטית נאה.

היו"ר נ. ניר:

אם נקבל את ההצעה יש להחליט לאיזה מצבים אצ היא שייכת. כלומר, אנו החלטנו שבשעת חירום אין כל הגבלות.

ד. בר-רב-האי:

לדעתי, הגבלות הפרט זהו מושג רחב יותר.

י. קליבנוב:

נדמה לי, כי אנו דברנו על הפרק הראשון ועל 14 השאלות הראשונות.

היו"ר נ. ניר:

נדמה לי, כי אנו דברנו על הגבלת חופש הפרט - שהו הפרק הראשון, והוא כולל שלושה דברים. עדיין איננו מדברים על פרק ג'. היה לי הרושם שאין צורך בכל הגבלות הפרט בזמן חירום. אני מוכן להצביע על כך שנית מחד, ואז אצביע על כל שאלה לחוד, אם יש צאצא בה צורך לשעת חירום או לא. אבל כל חבר וועדה יכול לדרוש רביזיה של ההצעה.

מחר בבוקר, בשעת הישיבה יגישו לי שש הצעות בקשר למצבים השונים, ובהתאם לכך תביא את החוק. אז תהיה לנו האפשרות, אם יתקבל איזה שהוא מצב שיציע מישהו, נוכל לעבור אחר-כך לאותן ההגבלות שהוא מציע למצב המיוחד שלו, שאם לא כן לא נוכל לצאת מזה. על החברים להכין בקשר לאיזה מצבים יש צורך בהגבלות הפרט ואילו הגבלות.

הישיבה נבעלה בשעה 13.10.